

(Ф 03.02 – 96)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
навчальної дисципліни
«Екологізація міжнародної економічної системи»
(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь: магістр
Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Міжнародна економіка»

СМЯ НАУ НМК 11.01.08 – 01 – 2023

	Система менеджменту якості НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС навчальної дисципліни «Екологізація міжнародної економічної системи» назва дисципліни	Шифр документа	СМЯ НАУ НМК 11.01.08 – 01-2023

Навчально-методичний комплекс розробила:
 доцент кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки,
 к.е.н., доцент

 підпис

Віра КУДЛАЙ
 Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
 кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки, протокол № 01 від «01» 02
 2023 р.

Завідувач кафедри

 підпис

Наталія КАСЬЯНОВА
 Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Гарант освітньо-професійної програми

 підпис

Ганна БЕЛІНСЬКА
 Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Навчально-методичний комплекс обговорено та схвалено на засіданні
 НМРР ФЕБА, протокол № 5 від «03» 04 2023 р.

Голова НМРР

 підпис

Анатолій ТОФАНЧУК
 Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Рівень документа – 3б
 Плановий термін між ревізіями – 1 рік
 Контрольний примірник

ЗМІСТ

Передмова	5
Тематичний план курсу	7
Зміст програми навчальної дисципліни	8
Плани практичних занять та питання для самостійної роботи	10
Питання для підготовки до заліку	14
Список літературних джерел	16

ПЕРЕДМОВА

В сучасних умовах розвитку міжнародної економічної системи дуже гостро постають проблеми, пов'язані з антропогенним і технологічним впливом на природне середовище. Екологічні проблеми особливо гостро відчутні в умовах глобалізації та постіндустріального розвитку світової економіки. Важливим є завдання є подальший сталий розвиток світової економіки з врахуванням екологічних викликів, які перманентно виникають в сучасному міжнародному екосередовищі. Концепція сталого розвитку покликана забезпечити гармонічний розвиток всіх сфер міжнародної економічної системи з метою покращення якості життя людства та екосистеми. Економічні міжнародні процеси повинні бути націлені на підтримку цілісності біосфери нашої планети.

В доповіді Міжнародної комісії з навколишнього середовища і розвитку «Наше спільне майбутнє» зазначається, що економіка не обмежується створенням матеріальних цінностей, а екологія не відноситься тільки до охорони природи; обидва поняття рівною мірою стосуються покращення долі людства.

Вирішальне значення для вирішення протиріч між економікою і природою має формування стійкого типу економічного розвитку. Вирішення багатьох екологічних проблем можливе лише в рамках глобальної економіки в цілому. Серед важливих питань є поєднання державних і ринкових механізмів регулювання екологічних проблем, створення системи стимулювання природоохоронної діяльності.

Вивчення дисципліни «Екологізація міжнародної економічної системи» передбачає надання здобувачам вищої освіти базових знань з:

- передумов та принципів формування екологічної політики на міжнародному рівні;
- становлення, розвитку та перспективах міжнародної екологічної політики в світі, а також провідних європейських державах та Україні.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань щодо етапів становлення, розвитку та сучасного стану міжнародної екологічної політики, інструментів реалізації міжнародної екологічної політики, перспективних напрямів екологічної політики в світі і країнах ЄС, які можуть бути використані в Україні в контексті Європейської асоціації.

Важливо забезпечити дослідження міжнародної економічної системи у зв'язку із широким залученням природних ресурсів у виробничі процеси на основі досягнень науково-технічного прогресу. В результаті опанування дисципліни здобувачі оволодіють методами, інструментами та прийомами визначення еколого-економічної ефективності природоохоронних заходів; будуть вміти розраховувати економічні збитки від забруднення

навколишнього середовища та розміри їх відшкодування; проаналізують основні напрямки й особливості міжнародного співробітництва у вирішенні екологічних проблем.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі отримають наступні компетентності:

1) інтегральна компетентність: здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми в сфері міжнародної екологічної політики, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері екологічної економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог;

2) загальні компетентності: здатність генерувати нові ідеї щодо вирішення глобальних екологічних проблем; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня; здатність працювати в команді; здатність проводити дослідження на відповідному рівні;

3) фахові компетентності: здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень щодо раціонального природокористування в міжнародній підприємницькій діяльності; здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки; здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження; здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси; здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання; здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем; здатність використовувати теоретичні положення і практики взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері екологічної відповідальності як умови стійкого розвитку суспільства; здатність використовувати сучасного інструментарію економетричного моделювання та синергетики для процесів аналізу і управління економічними об'єктами і процесами на глобальному, макро-, мезо- та мікрорівнях.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Назва теми	Лекційні заняття (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
Тема 1. Екологічна політика в системі еколого-економічних відносин природокористування	2	2	10
Тема 2. Концепція сталого розвитку	2	2	10
Тема 3. Міжнародне співробітництво та екологічна освіта	2	2	10
Тема 4. Циркулярна економіка як основа екологічно збалансованого суспільства	2	2	10
Тема 5. Управління процесами екологізації виробництва	2	2	14
Тема 6. «Зелені технології» в промисловості	4	4	15
Тема 7. Екологічна політика і право Європейського Союзу	4	4	15

ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, а саме **модуля №1 «Екологізація міжнародної економічної системи»**, який є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

Інтегровані вимоги модуля №1. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: цілі, критерії та принципи формування міжнародної екологічної політики, глобальні проблеми навколишнього середовища і прогнози розвитку людства у зв'язку з сучасною екологічною кризою, історичні основи формування міжнародної екологічної політики, екологічні та антиекологічні концепції, формування, сучасний стан та перспективні напрями міжнародної екологічної політики

вміти: систематизувати інструменти реалізації міжнародної екологічної політики та механізм реалізації екологічної політики; охарактеризувати роль ООН в міжнародній екологічній політиці та екологічну діяльність міжнародних організацій; обґрунтовувати перспективи розвитку екологічного руху в Україні.

Тема 1. Екологічна політика в системі еколого-економічних відносин природокористування.

Генезис теоретичних уявлень щодо раціонального природокористування. Еколого-економічні відносини природокористування як основа формування національної екологічної політики в умовах глобалізації. Наукові підходи до визначення ефективності еколого-економічних відносин. Глобальні проблеми навколишнього середовища і прогнози розвитку людства у зв'язку з сучасною екологічною кризою.

Тема 2. Концепція сталого розвитку.

Історичні основи формування концепції сталого розвитку. Дослідження зарубіжного досвіду концепції сталого розвитку. Концептуальні аспекти вирішення міжнародних проблем природокористування. Зміст та структура механізму реалізації міжнародної екологічної політики. Задачі міжнародної екополітики. Поняття міжнародного екологічного права, етапи його розвитку. Міжнародне екологічне законодавство.

Тема 3. Міжнародне співробітництво та екологічна освіта

Міжнародне співробітництво у галузі охорони довкілля. Співробітництво з Європейським Союзом (ЄС). Співробітництво з НАТО. Двостороннє співробітництво. Екологічна освіта та виховання. Національний еколого-натуралістичний центр учнівської

молоді та його центри в областях. Всеукраїнська екологічна ліга. Інформування громадськості та громадські рухи.

Тема 4. Циркулярна економіка як основа екологічно збалансованого суспільства

Основні аспекти циркулярного зростання. Структура циркулярної економіки. Система індикаторів та показники циркулярної економіки. Заходи введення промисловості у циркулярний процес. Перешкоди та бар'єри імплементації циркулярної економіки. Систематизація інструментів екологічної політики. Інструменти інтеграції екологічної політики. Класифікація інструментів екологічної політики. Інструменти правового та екологічного регулювання. Екологічні сертифікати. Екологічна ефективність.

Тема 5. Управління процесами екологізації виробництва

Роль ООН в міжнародній екологічній політиці. Екологічна діяльність міжнародних організацій. Міжнародні організації та фонди. Неурядові екологічні організації та їх участь у процесах прийняття екологічних рішень як суб'єктів альтернативної екологічної політики. Світові громадські товариства. Методика оцінювання циркулярності економіки ЄС. Бачення циркулярної економіки в різних країнах. Імплементація плану дій ЄС у напрямку екологізації виробництва або у сфері циркулярної економіки.

Тема 6. «Зелені технології» в промисловості

Впровадження «зелених технологій» у виробництво. Перероблення відходів з отриманням цільового продукту. Використання відходів у якості сорбентів для вилучення (поглинання) поллютантів. Створення замкнених циклів функціонування підприємств, міст, регіонів. Нормативно-правове забезпечення реалізації економічного механізму природокористування в Україні.

Тема 7. Екологічна політика і право Європейського Союзу

Європейський Союз та його роль у формуванні екологічної політики. Передумови формування та основні етапи формування екологічна політика ЄС. Структурні підрозділи Європейського Союзу та їх завдання у сфері охорони довкілля. Нормативно-правова база формування екологічної політики ЄС. Екологічна політика провідних держав ЄС. Специфіка зарубіжного екологічного законодавства та механізм його чинності. Особливості організаційної структури управління природокористуванням в окремих країнах.

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Екологічна політика в системі еколого-економічних відносин природокористування.

План

1. Екологічна економіка: зміст, мета, завдання, основні методи дослідження.
2. Моделювання сучасної економічної системи в контексті постулатів екологічної економіки.
3. Історія економічної думки та “сімейне дерево” екологічної економіки.

Тема 2. Концепція сталого розвитку

План

1. Екологічна економіка і концепція сталого розвитку: взаємозв'язок і підпорядкованість.
2. Суть концепції сталого розвитку.
3. Концепція природного капіталу. Сильна і слабка сталість соціально-економічного розвитку.
4. Методологія вимірювання сталого розвитку

Тема 3. Міжнародне співробітництво та екологічна освіта

План

1. Міжнародне співробітництво у галузі охорони довкілля
2. Екологічна освіта
3. Інформування громадськості та громадські рухи

Тема 4. Циркулярна економіка як основа екологічно збалансованого суспільства

План

1. Основні аспекти циркулярного зростання.
2. Структура циркулярної економіки
3. Система індикаторів та показники циркулярної економіки.
4. Заходи введення промисловості у циркулярний процес.
5. Перешкоди та бар'єри імплементації циркулярної економіки.

Тема 5. Управління процесами екологізації виробництва

План

1. Система екологічного менеджменту.
2. Оцінка впливу на довкілля.
3. Екологічна сертифікація.
4. Екологічний аналіз життєвого циклу продукції.
5. Екологічний аудит

Тема 6. «Зелені технології» в промисловості

План

1. Впровадження «зелених технологій» у виробництво.
2. Перероблення відходів з отриманням цільового продукту.
3. Використання відходів у якості сорбентів для вилучення (поглинання) поллютантів.
4. Створення замкнених циклів функціонування підприємств, міст, регіонів.

Тема 7. Екологічна політика і право Європейського Союзу

План

1. Поняття екологічної політики ЄС
2. Суб'єкти, відповідальні за формування екологічної політики ЄС.
3. Міжнародне співробітництво
4. Виконання екологічного законодавства

Питання для самостійної роботи

Тема 1. Екологічна політика в системі еколого-економічних відносин природокористування.

1. Виробництво та його вплив на екосистему.
2. Забруднення довкілля.
3. Наслідки дії виробництва на природне середовище.
4. Основні шляхи екологізації природокористування.

Тема 2. Концепція сталого розвитку.

5. Основні принципи концепції сталого розвитку
6. Вплив людської діяльності на навколишнє середовище
7. Організація водозабезпечення та очистки стічних вод
8. Охорона атмосферного повітря
9. Забруднення земельних ресурсів та їх охорона і раціональне використання
10. Організація поводження з відходами

Тема 3. Міжнародне співробітництво та екологічна освіта

11. Міжнародні природоохоронні організації.
12. Міжнародний досвід покращення екологічної ситуації.
13. Міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища
14. Бачення циркулярної економіки в різних країнах.

15. Імплементація плану дій ЄС у напрямку екологізації виробництва або у сфері циркулярної економіки.
16. Правова основа екологічної політики ЄС

Тема 4. Циркулярна економіка як основа екологічно збалансованого суспільства

17. Генезис теоретичних підходів до визначення категорії «циркулярна економіка»
18. Економічні заходи забезпечення (стимулювання) екологізації виробництва.
19. Економічна оцінка природних ресурсів.
20. Рентна плата.
21. Екологічний податок.
22. Збитки, заподіяні державі внаслідок порушення природоохоронного законодавств.
23. Екологічні інвестиції.
24. Еколого-економічна ефективність природоохоронних заходів

Тема 5. Управління процесами екологізації виробництва

25. Поняття екоефективності.
26. Сутність екологізації та оцінка її рівня.
27. Відтворювальний механізм екологізації.
28. Еколого-економічні показники: оцінки і ставки.
29. Економічний інструментарій: роль у системі товарно-грошових відносин.
30. Еколого-економічні інструменти: принципи формування і механізми дії.
31. Форми еколого-економічних інструментів.

Тема 6. «Зелені технології» в промисловості

32. Поняття екоефективності.
33. Сутність екологізації та оцінка її рівня.
34. Відтворювальний механізм екологізації
35. Світові екологічні проблеми та впровадження «зелених технологій»
36. «Зелені технології» в Україні
37. Характеристика рослинних відходів агропромислового комплексу та шляхи їх утилізації
38. Структурно-сорбційні властивості біосорбентів
39. Способи підвищення поглинальної здатності рослинних матеріалів (шкаралупи волоського горіху) щодо органічних та неорганічних токсикантів

Тема 7. Екологічна політика і право Європейського Союзу

40. Європейський Союз та його роль у формуванні екологічної політики.
41. Передумови формування та основні етапи формування екологічна політика ЄС.
42. Структурні підрозділи Європейського Союзу та їх завдання у сфері охорони довкілля.
43. Нормативно-правова база формування екологічної політики ЄС.
44. Екологічна політика провідних держав ЄС.
45. Методика оцінювання циркулярності економіки ЄС.
46. Специфіка зарубіжного екологічного законодавства та механізм його чинності.
47. Особливості організаційної структури управління природокористуванням в окремих країнах.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ

1. Екологічна економіка: зміст, мета, завдання, основні методи дослідження.
2. Моделювання сучасної економічної системи в контексті постулатів екологічної економіки.
3. Історія економічної думки та “сімейне дерево” екологічної економіки.
4. Екологічна економіка і концепція сталого розвитку: взаємозв’язок і підпорядкованість.
5. Суть концепції сталого розвитку.
6. Концепція природного капіталу.
7. Сильна і слабка сталість соціально-економічного розвитку.
8. Методологія вимірювання сталого розвитку
9. Біосфера і техносфера. Т
10. Техногенний матеріальний баланс. 2
11. Екосфера – глобальна еколого-економічна система.
12. Екологічний фактор у процесах розвитку соціально-економічних систем.
13. Екзогенні фактори соціально-економічного розвитку.
14. Ендогенні фактори розвитку соціально-економічних систем.
15. Природоємність економічних систем.
16. Природні фактори та процеси антропогенного впливу на природу: поняття і класифікація.
17. Функції природи та економічні властивості природних факторів.
18. Облік природних факторів в економічній системі.
19. Основи економічної оцінки природних факторів.
20. Підходи до економічної оцінки природних факторів.
21. Підходи до оцінки змін стану середовища.
22. Базові показники для екологічної оцінки природних факторів.
23. Міжнародне співробітництво у галузі охорони довкілля
24. Екологічна освіта
25. Інформування громадскості та громадські рухи
26. Суть та особливості екологічного менеджменту.
27. Основні поняття та визначення екологічного менеджменту
28. Основні завдання екологічного менеджменту.
29. Суть та особливості екологічного аудиту.
30. Необхідність застосування екологічного менеджменту.
31. Суть ISO і головне завдання системи стандартів.

32. Суть та основна мета EMAS.
33. Основні перспективи екологічного менеджменту в Україні.
34. Основні методи оцінки життєвого циклу продукції.
35. Принципи «зеленої» економіки за формулюванням ЮНЕП
36. Принципи зеленої економіки в Європейському Союзі
37. Поняття багатооборотної (циркулярної) економіки
38. Економіка з багатооборотним використанням продукції
39. Перехід до економіки повторного використання
40. Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ)
41. Успішні приклади КСВ
42. Світові екологічні проблеми та шляхи їх вирішення
43. Основні засади екологічної політики і права ЄС
44. Джерела екологічного права ЄС.
45. Принципи екологічної політики ЄС
46. Програми дій із навколишнього середовища
47. Горизонтальне екологічне законодавство ЄС
48. Політика ЄС у сфері охорони атмосферного повітря
49. Політика Європейського Союзу щодо охорони вод
50. Законодавче регулювання водних відносин в ЄС
51. Правова охорона підземних вод від забруднення
52. Вимоги законодавства щодо якості питної води
53. Вимоги законодавства щодо якості води для купання...
54. Управління ризиками затоплення
55. Очистка міських стічних вод
56. Політика ЄС у сфері поводження з відходами
57. Правове регулювання поводження з відходами
58. Політика ЄС у сфері збереження та охорони біологічного різноманіття
59. Політика ЄС у сфері охорони земель
60. Політика і право ЄС з питань, що стосуються захисту земель
61. Контроль за антропогенним впливом на ґрунти
62. Європейська політика у сфері продовольчої безпеки
63. Відповідальність за шкоду, нанесену навколишньому природному середовищу

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова література

1. Галушкіна Т. П., Грановська Л. М., Кисельова Р. А. Екологічний менеджмент та аудит: навчальний посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2019. 455 с.
2. Зварич І. Я. Глобальна циркулярна економіка: "Економіка ковбоїв" VS "Економіка космічного корабля". Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2019. 337 с.
3. Зелені технології у промисловості: монографія / І. А. Василенко та ін. Дніпро: Акцент ПП, 2019. 366 с
4. Екологізація виробництва та зелені технології: Курс лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. всіх спеціальностей всіх освітніх програм / Н. С. Ремез, А.О. Дичко, Т. В. Гребенюк, В. О. Броницький (1 файл: 6,13 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 209 с.
5. Екологічна економіка. Тексти лекцій для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 “Соціальні та поведінкові науки” спеціальності 051 “Економіка” всіх форм навчання / Укладачі: Мініна О.В., Шадура-Никипорець Н.Т. – Чернігів: ЧНТУ, 2020. – 104 с
6. Ладиченко В.В. Екологічна політика і право ЄС: Навчальний посібник / В.В. Ладиченко, І.В. Гиренко, Л.О. Головка, В.А. Вітів. – К.: Видавничий центр НУБіП України. – 2019. – 363 с
7. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: підручник / Л.Г. Мельник. – 3-тє вид., випр. і допов. Суми: Університетська книга, 2018. – 367 с.
8. Сафранов Т. А., Губанова О. Р., Лукашов Д. В. Еколого-економічні основи природокористування: навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 349 с.

Допоміжна література

1. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. – Київ. Видавництво «Заповіт». -315 с.
2. Жигуц Ю. Ю., Лазар В. Ф. Інженерна екологія: навчальний посібник для студентів технічних спеціальностей. Київ: Кондор, 2018. 168 с.
3. Мальований М. С., Леськів Г. З. Екологія та збалансоване природокористування: навчальний посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2019. 314 с.
4. Мельник, Л.Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій) [Текст]: підручник / Л.Г. Мельник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 463 с.
5. Основні засади впровадження моделі «зеленої» економіки в Україні : навч. посіб. / Т.П. Галушкіна, Л.А. Мусіна, В.Г. Потапенко та ін. ; за наук. ред. Т.П. Галушкіної. К. :

Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 154 с.

6. Унінець І. М. Зелена економіка в глобальній екосистемі. – 2021.- Збірник наукових праць «Вчені записки» - С.69-80

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності